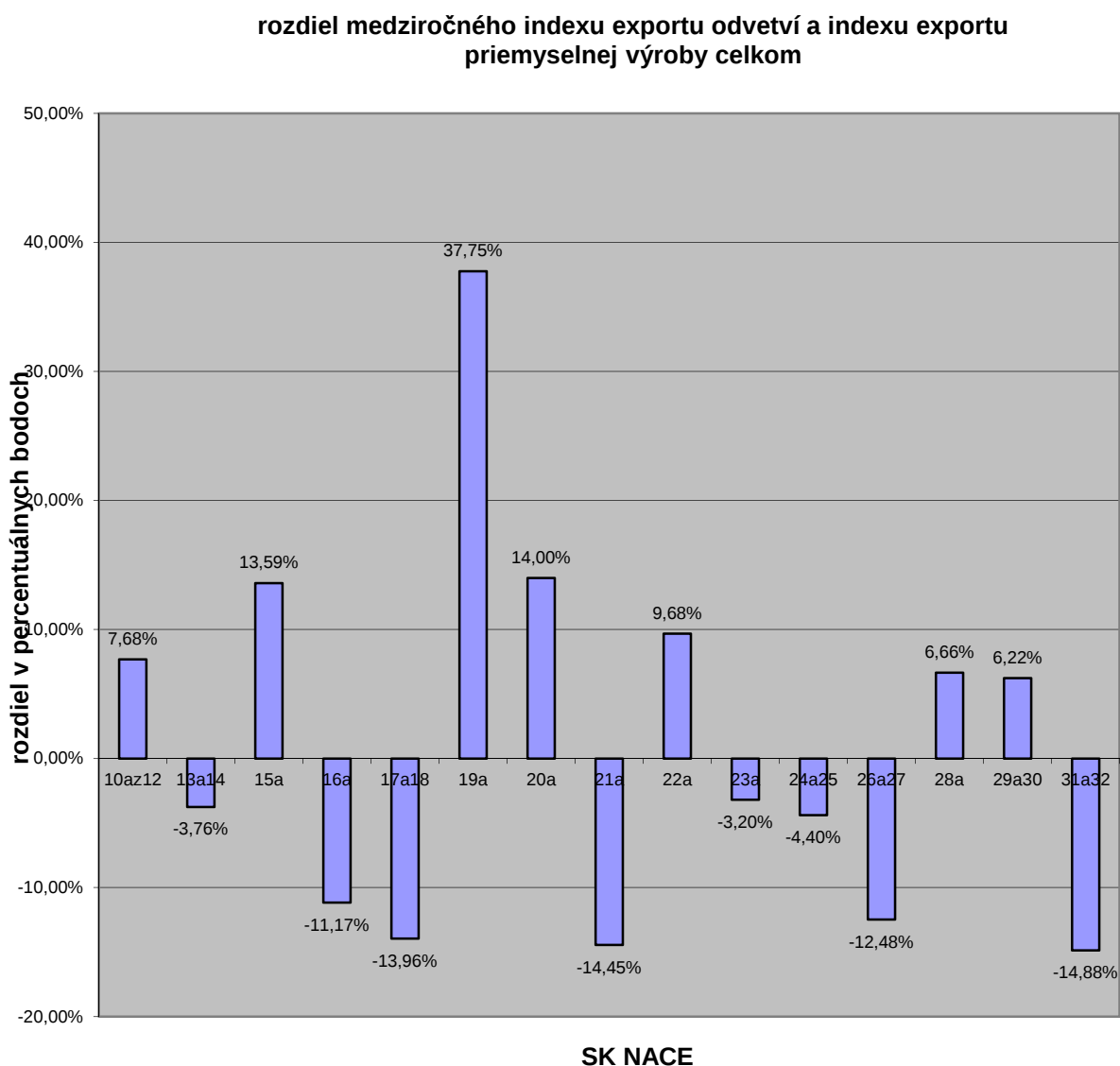

Stav a vývoj priemyselnej výroby v roku 2011

V roku 2011 došlo k výraznému až 16 % - nému rastu predaja priemyselných tovarov do zahraničia. V jednotlivých odvetviach priemyselnej výroby bol vývoj značne diferencovaný, čo dokumentuje následný graf, kde vidieť rozdiely medzi medziročným indexom rastu predaja do zahraničia v príslušnom odvetví a medziročným indexom rastu v priemyselnej výrobe celkom.

V uvedenom období nákup priemyselných tovarov zo zahraničia vzrástol o 11,1 % , čo malo pozitívny vplyv na rast kladného salda zahraničného obchodu, ktoré v tejto oblasti dosiahlo v roku 2011 hodnotu 9 % obratu zahraničného obchodu, čo je o 2,1 p.b. viac ako v roku 2010. Uvedené pozitíva sa však na podieloch jednotlivých segmentov konkurenčnej

schopnosti vyvázaných tovarov prakticky neprejavili, keďže hodnoty podielov tovarov konkurujúcich na trhu kvalitou resp. cenou, či tovarov s deficitom cenovej konkurencie, alebo tovarov vykazujúcich štrukturálne problémy sa v rokoch 2011 a 2010 líšili len na úrovni desiatín percentuálneho bodu. V jednotlivých odvetviach (vid' tabuľka č. 1) sa však rozdiely prejavili výraznejšie.

Tabuľka č. 1: Podiely predaja tovarov z jednotlivých odvetví do zahraničia v jednotlivých segmentoch konkurenčnej schopnosti na predaji do zahraničia priemyselných tovarov celkom

vývoj segmentácie 2010 a 2011										
	I		II		III		IV		celkom	
SK NACE	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
10 až 12	1,11%	1,29%	0,86%	0,82%	1,01%	0,92%	0,26%	0,41%	3,23%	3,44%
13 a 14	0,98%	0,81%	0,60%	0,89%	0,35%	0,25%	0,50%	0,41%	2,43%	2,35%
15a	1,17%	1,58%	0,34%	0,17%	0,24%	0,20%	0,06%	0,06%	1,80%	2,01%
16a	0,57%	0,38%	0,12%	0,08%	0,24%	0,40%	0,07%	0,05%	1,00%	0,90%
17 a 18	0,30%	0,26%	0,23%	0,20%	1,92%	1,68%	0,04%	0,05%	2,50%	2,20%
19a	0,15%	0,36%	0,07%	0,05%	3,86%	4,98%	0,07%	0,10%	4,14%	5,49%
20a	1,11%	1,53%	0,48%	0,49%	1,88%	1,88%	0,16%	0,16%	3,63%	4,07%
21a	0,02%	0,02%	0,61%	0,51%	0,06%	0,01%	0,06%	0,12%	0,75%	0,66%
22a	0,79%	1,47%	1,07%	0,50%	2,21%	2,39%	0,15%	0,22%	4,22%	4,57%
23a	0,45%	0,47%	0,25%	0,25%	0,82%	0,75%	0,07%	0,07%	1,59%	1,54%
24 a 25	4,27%	4,15%	1,79%	1,41%	6,70%	6,40%	0,46%	0,76%	13,22%	12,72%
26 a 27	16,68%	15,24%	2,47%	2,44%	4,02%	3,27%	2,72%	2,16%	25,89%	23,11%
28a	3,85%	4,18%	0,88%	0,54%	3,13%	3,09%	0,78%	1,33%	8,64%	9,13%
29 a 30	8,69%	8,16%	1,84%	2,21%	11,99%	13,77%	1,10%	0,76%	23,63%	24,90%
31 a 32	1,15%	0,81%	0,23%	0,49%	1,18%	0,93%	0,76%	0,67%	3,33%	2,90%
	41,28%	40,71%	11,86%	11,06%	39,61%	40,91%	7,26%	7,33%	100,00%	100,00%

I -Konkurencia kvalitou (hodnota vývozu vyššia ako hodnota dovozu a jednotková cena vývozu vyššia ako jednotková cena dovozu)

II – deficit cenovej konkurencie (hodnota vývozu nižšia ako hodnota dovozu a a jednotková cena vývozu vyššia ako jednotková cena dovozu)

III – konkurencia cenou (hodnota vývozu vyššia ako hodnota dovozu a jednotková cena vývozu nižšia ako jednotková cena dovozu)

IV – štrukturálne problémy (hodnota vývozu nižšia ako hodnota dovozu a jednotková cena vývozu nižšia ako jednotková cena dovozu).

V jednotlivých odvetviach priemyselnej výroby je však užitočné zhodnotiť vývoj konkurenčnej schopnosti vyvázaných tovarov z pohľadu jeho segmentácie vzhľadom

na celkový vývoz príslušného odvetvia a nie na celkový vývoz priemyselnej výroby, v rámci čoho sa výraznejšie prejavujú rozdiely jednotlivých segmentov, ako je to vidieť z tabuľky č. 2.

Tabuľka č. 2 Podiely predaja tovarov z jednotlivých odvetví priemyselnej výroby v jednotlivých segmentoch konkurenčnej schopnosti na celkovom predaji tovarov príslušného odvetvia do zahraničia.

[illegible]

Vzhľadom k vyššie uvedenému možno konštatovať, že v roku 2011 najpriaznivejší vývoj zaznamenalo odvetvie spracovania kože a výroby kožiarskych výrobkov a obuvi s výrazným rastom podielu produkcie konkurujúcej kvalitou, pri poklese ostatných segmentov a najmä podielu produkcie so štrukturálnymi problémami. Treba však uviesť, že význam tohto odvetvia z pohľadu podielu na celkovom predaji priemyselnej produkcie do zahraničia je nízky. Nepriaznivý vývoj vykazuje výroba liekov, ktorej podiel na celkovom vývoze napriek nízkej hodnote v roku 2010 opäť klesol a zároveň vykázala výrazný rast podielu predaja tovarov vykazujúcich štrukturálne problémy. Podobný vývoj v oblasti rastu podielu predaja tovarov so štrukturálnymi problémami vykazuje aj výroba strojov a zariadení inde nezaraďených napriek tomu, že jej podiel na celkovom predaji produktov do zahraničia dosť stúpol. Rast predaja produkcie so štrukturálnymi problémami je pomerne významný aj vo výrobe kovov a kovových konštrukcií. Napriek poklesu podielu na celkovom exporte sa najmä v oblasti poklesu predaja tovarov so štrukturálnymi problémami sa konkurencieschopnosť predávanej produkcie v odvetví výroby elektronických a optických

výrobkov a elektrických zariadení fakticky zlepšila, čo znamená, že poklesom odbytu sa z trhu odstránila najmä produkcia so štrukturálnymi problémami. Vo výrobe dopravných prostriedkov však rast celkového podielu na exporte priemyselnej produkcie sprevádzal pokles podielu tovarov vykazujúcich konkurencie kvalitou na úkor rastu podielu tovarov konkurujúcich na trhu cenou.

Po zohľadnení širších aspektov konkurenčnej schopnosti a vzájomnom porovnaní odvetví priemyselnej výroby, možno konštatovať, že pri 18,2 % -nom podiele na zamestnanosti a 22,7 % -nom podiele na pridanej hodnote je výroba dopravných prostriedkov z extenzívneho pohľadu najvýznamnejším odvetvím priemyselnej výroby SR. Výroba kovov, kovových výrobkov a konštrukcií zabezpečuje 15,2 % zamestnanosti a 14,5 % pridanej hodnoty a výroba elektronických a optických prístrojov a elektrických strojov a zariadení 12,5 % zamestnanosti a 12,9 % pridanej hodnoty v priemyselnej výrobe. To znamená, že tieto tri odvetvia tvoria cca 1/2 pridanej hodnoty, takže prispievajú cca polovičnou časťou k HDP priemyselnej výroby SR. Pre hodnotenie konkurenčnej schopnosti však treba zohľadniť vývoj jednotkových ukazovateľov ako je rentabilita nákladov, produktivita práce vyjadrená podielom pridanej hodnoty na jednotku vyplatených miezd (čím sa odstraňuje disproporcía výrazných rozdielov v cene práce), zhodnocovanie materiálov a energií vyjadrené podielom pridanej hodnoty k spotrebe materiálov a energií ako aj ukazovatele typu relatívnej zostatkovej hodnoty investičného majetku vykazujúcej opotrebovanosť výrobnéj základne a potrebu ďalších investícií a tiež pomer obežných aktív a záväzkov ako ukazovateľ vzťahujúci sa k finančnému hospodáreniu. Podiely jednotlivých odvetví na pridanej hodnote a zamestnanosti sú uvedené nižšie.

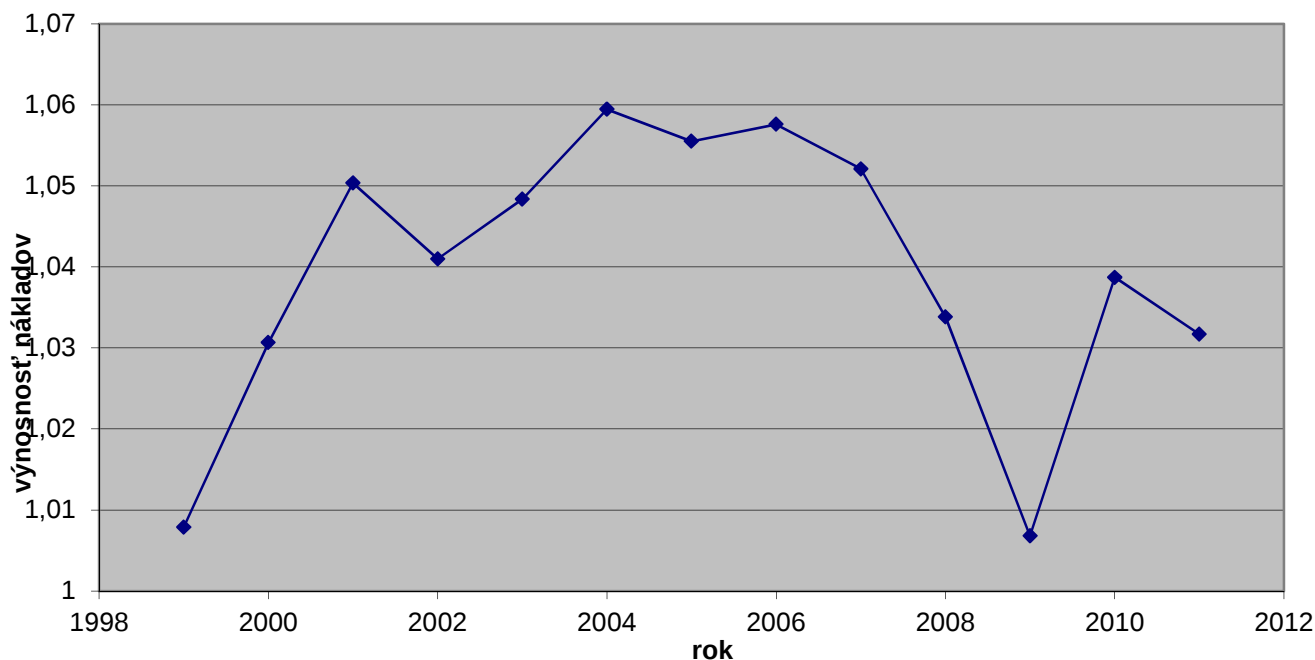
podiely odvetví na pridanej hodnote a zamestnanosti v
priemyselnej výrobe v roku 2011

odvetvie	podiel na pridanej hodnote	podiel na zamestnanosti
výroba potravín a nápojov	7,60%	8,88%
výroba textilu a odevov	1,99%	4,91%
spracovanie kože a výroba kožených výrobkov a obuvi	1,61%	2,99%
spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva	0,99%	1,65%
výroba celulózy, výrobkov z papiera a tlač	3,94%	2,97%
výroba koksu a rafinérskych ropných výrobkov	2,24%	0,74%
výroba chemikálií, chemických výrobkov vrátane liečiv	4,87%	3,25%
výroba výrobkov z gumy a plastov	7,15%	7,17%

výroba ostatných minerálnych výrobkov	4,88%	4,24%
výroba kov a kovových konštrukcií	14,53%	15,22%
výroba strojov a zariadení inde nezaradených	9,11%	10,04%
výroba elektronických a optických prístrojov a elektrických zariadení	12,90%	12,47%
výroba dopravných prostriedkov vrátane komponentov	22,74%	18,16%
výroba nábytku a ostatných priemyselných výrobkov inde nezaradených	2,72%	4,36%
oprava a inštalácia strojov a prístrojov	2,73%	2,96%

Rentabilitu nákladov možno z dôvodu odstránenia záporných hodnôt, ktoré pri porovnávaní medziročných zmien môžu robiť problémy, vyjadriť aj ako podiel výnosov a nákladov, pričom v prípade straty dostávame podiel menší ako 1, ale je to stále kladné číslo. Vývoj toho ukazovateľa v priemyselnej výrobe dokumentuje nasledujúci graf.

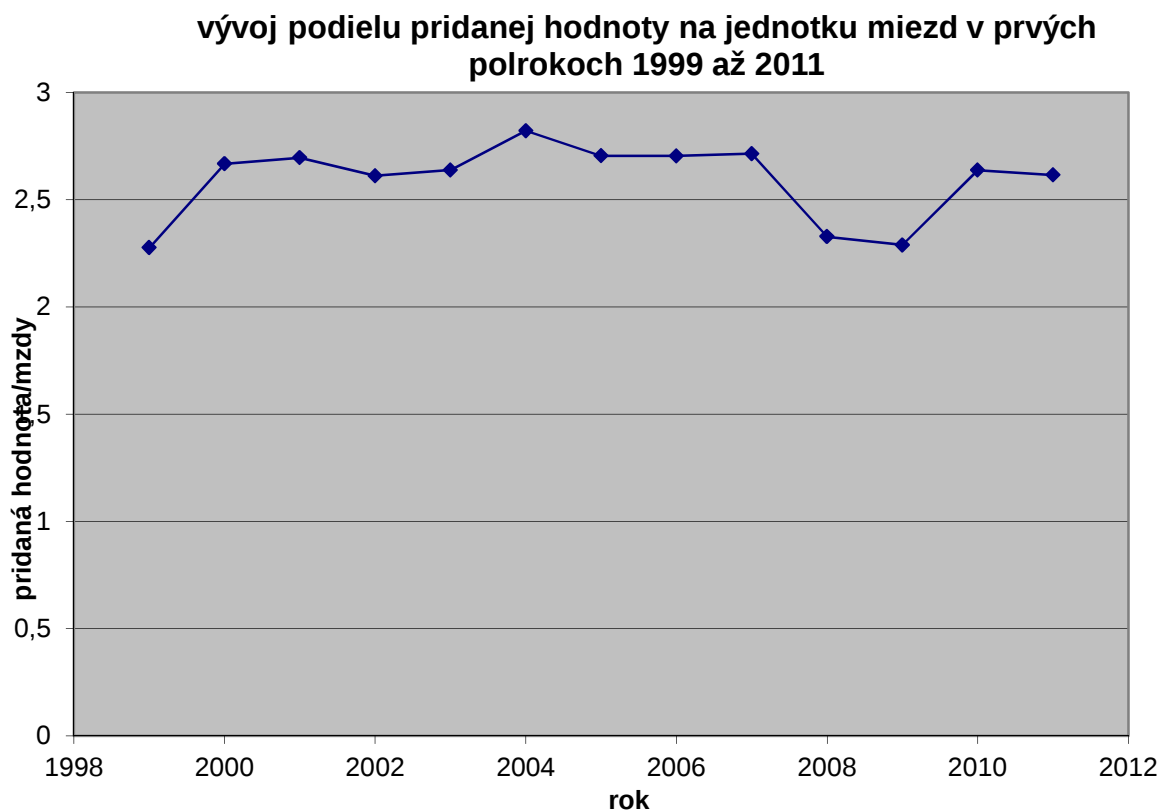
vývoj výnosnosti nákladov za roky 1999 až 2011

Pri hodnotení rentability nákladov v roku 2011 sa ako najlepšie odvetvie javí výroba nekovových minerálnych výrobkov (sklo, keramika, stavebné látky...), ktorá zároveň vykazuje priemerný rast tohto ukazovateľa v období rokov 1999 až 2011. Nadpriemernú

úroveň dosiahlo tiež spracovanie kože a výroby kožených výrobkov a obuvi, výroba výrobkov z gumy a plastov, výroba celulózy, papiera, papierenských výrobkov a tlač a tiež výroba strojov a zariadení inde nezaradených. Hodnoty na úrovni priemyselnej výroby celkom dosiahli odvetvia výroby kovov, kovových výrobkov a konštrukcií, výroby dopravných prostriedkov a výroby elektronických a optických prístrojov a elektrických strojov a zariadení, pričom u posledných dvoch bol súčasne zaznamenaný výrazný pokles priemeru medziročných zmien tohto ukazovateľa. Najhoršie hodnoty dosiahla výroba koksu a rafinérskych ropných výrobkov, výroba nábytku a výroba ostatných výrobkov inde neuvedených a tiež spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva, pričom posledné z uvedených odvetví vykázalo v roku 2011 zápornú rentabilitu nákladov.

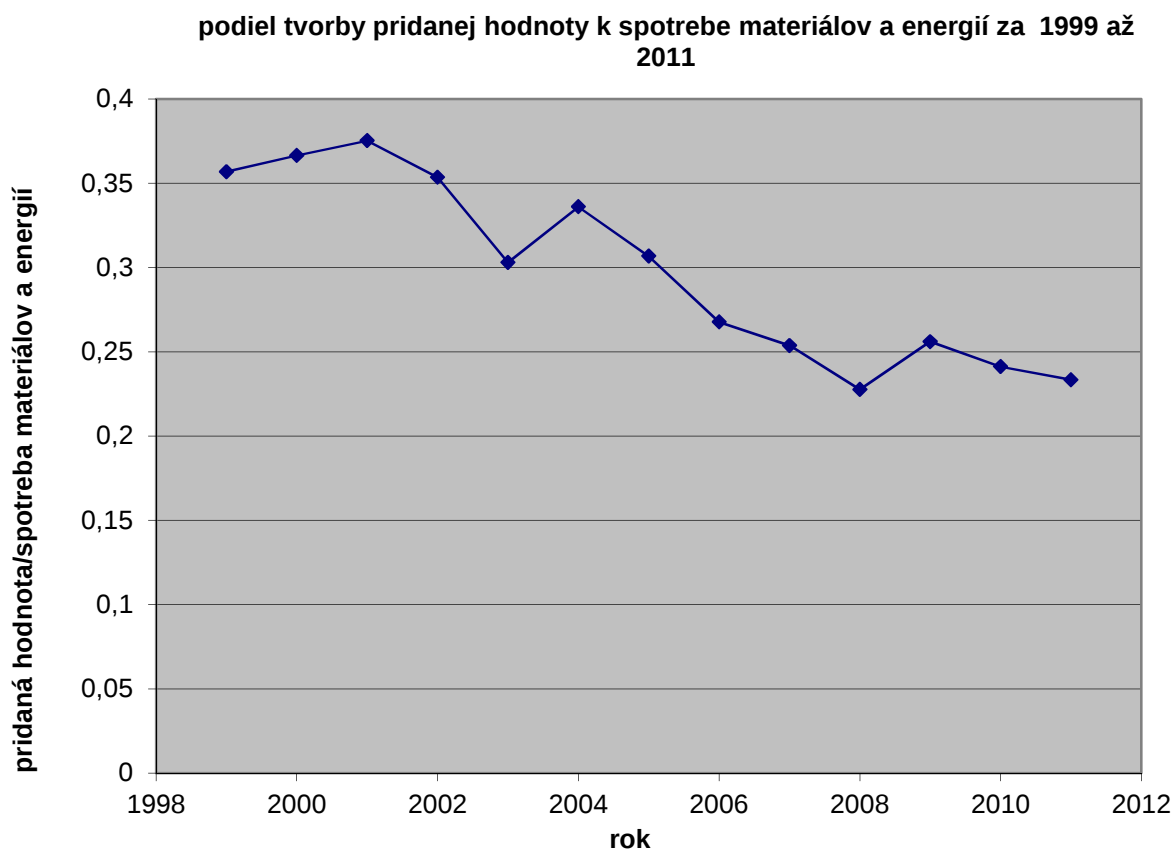
Vývoj produktivity práce vyjadrenej ako podiel pridanej hodnoty k vyplateným mzdám v priemyselnej výrobe v rokoch 1999 až 2011 dokumentuje nasledujúci graf.

V oblasti produktivity práce z pridanej hodnoty na jednotku miezd vykazuje dlhodobu najlepšiu pozíciu výroba koksu a rafinérskych ropných výrobkov. Nadpriemernú úroveň tiež dosahuje výroby chemikálií, chemických výrobkov vrátane liekov ako ja výroba celulózy, papiera, papierenských výrobkov a tlač. Vyššiu priemernú úroveň s výrazným rastovým trendom vykazuje výroba elektronických a optických prístrojov a elektrických strojov a zariadení. Výroba dopravných prostriedkov taktiež dosiahla vyššie priemernú úroveň avšak s výrazne klesajúcim trendom. Výrazne podpriemerné hodnoty produktivity práce vykazujú

výroba nábytku a ostatných výrobkov inde nezarađených, spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva ako aj výroba textilu a odevov.

Dôležitým ukazovateľom efektívneho zhodnocovania vstupov vo výrobe je podiel pridanej hodnoty k spotrebe materiálov a energií. Vývoj toho ukazovateľa v priemyselnej výrobe vidieť z nasledovného grafu.

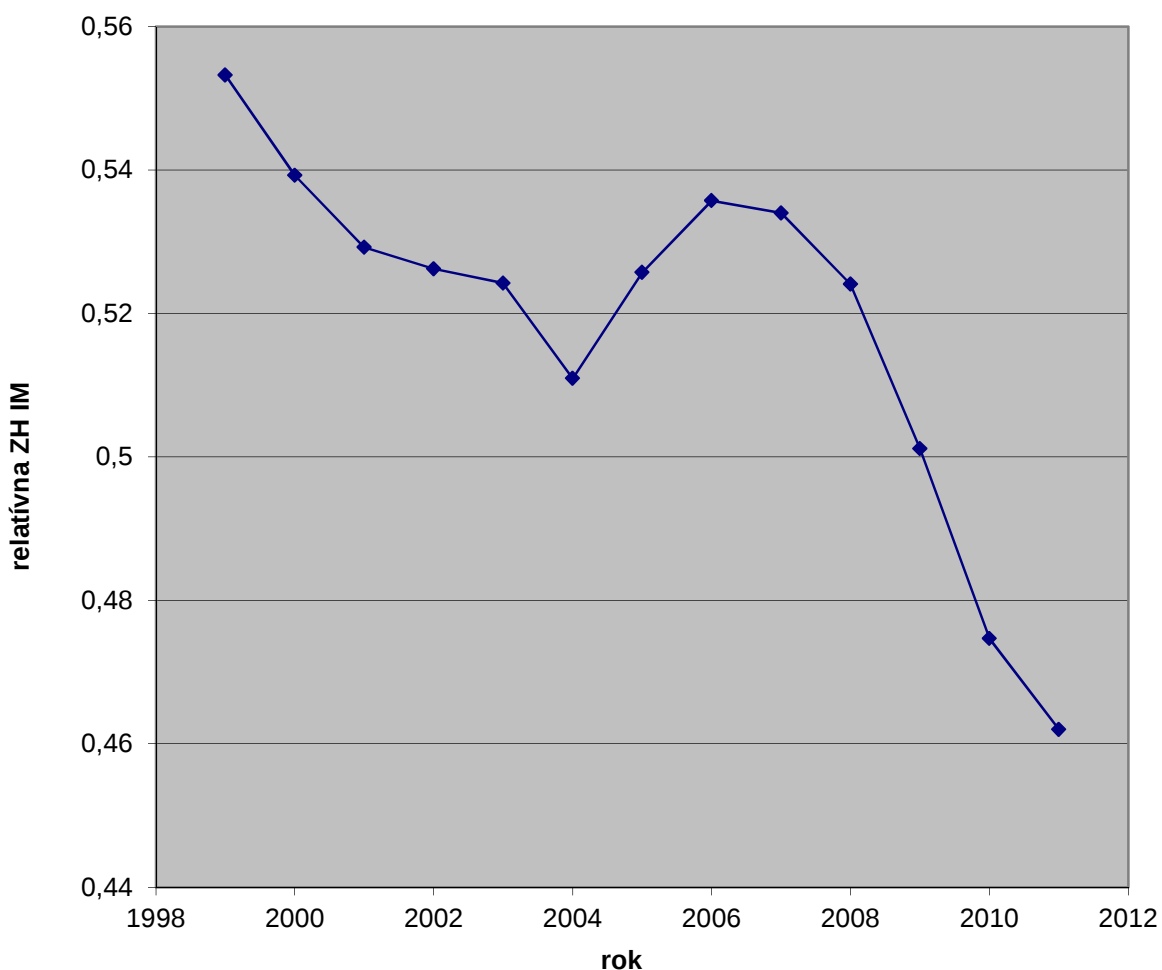

Negatívom z pohľadu udržateľnosti konkurenčnej schopnosti je fakt, že tento ukazovateľ dlhodobo vykazuje klesajúci trend, pričom produktivita práce v podstate stagnuje, takže možno konštatovať, že nákladovosť priemyselnej výroby vzrastá bez toho, že by sa mohla plne premietat' do ceny produkcie.

Vysoko nadpriemernú hodnotu tohto ukazovateľa vykazuje síce výroba textilu a odevov, treba však zohľadniť skutočnosť, že toto odvetvie je charakteristické v značnej miere vysokým podielom práce vo mzde pre zahraničných odberateľov (najmä vo výrobe odevov), kde sa pri pridanej hodnote nezohľadňuje skutočnosť, že títo dodávajú nielen materiály ale aj kompletne know - how pre výrobu. Medzi ďalšie odvetvia s vysokým podielom zhodnocovania materiálov a energií patrí výroba ostatných minerálnych výrobkov, výroba nábytku a ostatných priemyselných výrobkov inde nezarađených, spracovanie kože, výroba kožených výrobkov a obuvi. Podpriemerné hodnoty dosahujú práve odvetvia, ktoré sú ťažiskovými z pohľadu zamestnanosti a podiele na celkovej tvorbe pridanej hodnoty v priemyselnej výrobe t.j. výroba

dopravných prostriedkov, výroba elektronických a optických prístrojov a elektrických zariadení a najnižšiu hodnotu dosahuje výroba koksu a rafinérskych ropných výrobkov.

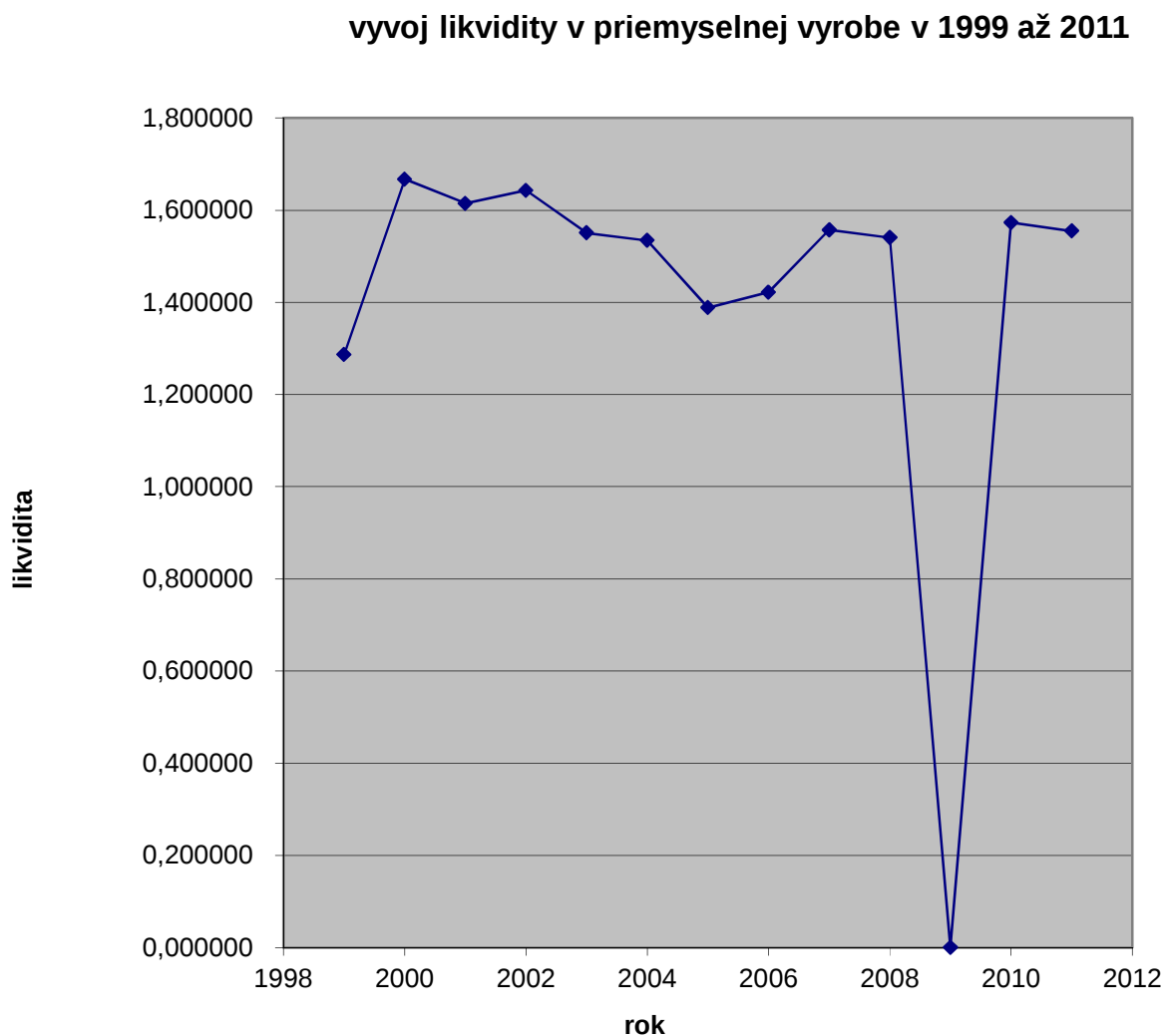
Jedným z dôvodov vyššie spomenutého klesajúceho trendu zhodnocovania materiálov a energií z dôvodu rastu cien vstupov, ktorý sa nepremiata do ceny výstupov z dôvodu udržiavania trhovej pozície produkcie môže byť aj skutočnosť rastového trendu opotrebovanosti výrobných základne, ktorá sa prejavuje poklesom relatívnej zostatkovej hodnoty hmotného aj nehmotného investičného majetku, čo je spôsobené nízkou mierou investovania. Vývoj relatívnej zostatkovej hodnoty investičného majetku vidieť na nasledovnom grafe.

Z jednotlivých odvetví priemyselnej výroby nadpriemernú hodnotu tohto ukazovateľa vykazuje iba spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva, čo je však v prevažnej miere dôsledkom toho, že pri v tomto odvetví vysoký podiel na investičnom majetku majú nehnuteľnosti, ktoré majú nízku alebo nulovú sadzbu odpisov. Treba však podotknúť, že výrazne podpriemernú zostatkovú hodnotu vykazujú výroba elektronických a optických prístrojov a elektrických zariadení, spracovanie kože a výroba kožených výrobkov a obuvi, výroba chemikálií a chemických výrobkov vrátane liekov, výroba nábytku a ostatných

priemyselných výrobkov inde nezaradených, výroba koksu a rafinérskych ropných výrobkov, výroba celulózy, papierenských výrobkov a tlač a výroba textilu a odevov.

Z hľadiska potenciálu rozvoja je potrebné zhodnotiť aj finančné hospodárenie priemyselnej výroby. Jedným z ukazovateľov, ktorý môže prispieť k jeho popisu je podiel obežných aktív k celkovým záväzkom. Vývoj tohto podielu v priemyselnej výrobe vidieť z nasledovného grafu.

Poznámka: za rok 2009 nie sú dostupné údaje o pohľadávkach a záväzkoch, nakoľko v tomto období boli vypustené z výkazu PROD 3-04.

Z vyššie uvedeného možno predpokladať po roku 2005 postupné zlepšovanie finančného hospodárenia v priemyselnej výrobe, pričom v nadpriemernú úroveň vykazuje napriek poklesu produkcie výroba elektronických a optických prístrojov a elektrických zariadení ako aj spracovanie kože a výroba kožených výrobkov a obuvi a podpriemerné hodnoty paradoxne dosahujú odvetvia, ktoré vykázali výrazný rast produkcie ako sú výroba dopravných

prostriedkov, výroba koksu a rafinérskych ropných výrobkov spolu s odvetviami, ktoré vykazovali pokles aj v objeme výroby t. j. výroba celulózy, papierenských výrobkov a tlač ako aj spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva.

Dominantnú pozíciu na tvorbe pridanej hodnoty a tým aj na príspevku k HDP priemyselnej výroby v roku 2011 udržiava výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov. Druhá pozícia patrí výrobe a spracovaniu kovov a tretia výrobe počítačových, elektronických a optických výrobkov. Rovnaké poradie zaujímajú tieto odvetvia aj podielom na zamestnanosti v priemyselnej výrobe.

Dá sa očakávať, že v štruktúre priemyslu si i vo vývoji do roku 2020 zachová dominantné postavenie priemyselná výroba. V štruktúre priemyslu si priemyselná výroba pravdepodobne zachová cca 80 percentný podiel na tvorbe HDP a 90 percentný podiel na zamestnanosti. Nadväzne na to možno predpokladať, že vedúcu pozíciu v produkcii tržieb si spomedzi odvetví priemyselnej výroby v SR zachová výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov. Táto výroba si vo vývoji do roku 2020 svoju pozíciu na produkcii tržieb priemyselnej výroby výrazne spevní, pričom významnú pozíciu možno očakávať aj u výroby elektrických a optických zariadení, výroby strojov a zariadení a výroby výrobkov z gumy a plastov. Keď však hodnotíme potenciál rozvoja odvetví na základe ich postavenia v roku 2011 a priemerných medziročných zmien v oblasti:

- podielov ich vývozu v segmente konkurencie kvalitou a na druhej strane v segmente štrukturálnych problémov voči podielom v týchto segmentoch v priemyselnej výrobe;
- rentability nákladov a priemeru jej medziročných zmien;
- podielu pridanej hodnoty k vyplateným mzdám;
- podielu pridanej hodnoty k spotrebe materiálov a energií;
- podielu obežných aktív k záväzkom a
- relatívnej zostatkovej hodnote hmotného aj nehmotného investičného majetku,

vychádzajú ako odvetvia vykazujúce priemer indexov vyššie uvedených ukazovateľov nad úrovňou priemyselnej výroby:

- spracovanie kože a výroba kožených výrobkov a obuvi;
- výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov;
- výroba výrobkov z gumy a plastov a
- výroba elektronických a optických prístrojov a elektrických zariadení.

Približne na úrovni priemyselnej výroby sa vyskytujú odvetvia:

- výroba celulózy, papiera a tlač;
- výroba dopravných prostriedkov;
- výroba kovov a kovových konštrukcií;
- výroba chemikálií a chemických výrobkov vrátane liečiv a
- výroba potravín a nápojov.

Pod úrovňou priemyselnej výroby sú hodnoty priemeru indexov vyššie uvedených ukazovateľov v odvetviach:

- spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva;
- výroba textilu a odevov;
- výroba nábytku a ostatné priemyselné odvetvia inde nezaraďené a
- výroba koksu a rafinérskych ropných výrobkov.

V záujme zvýšenia konkurencieschopnosti priemyselnej výroby a jej jednotlivých odvetví je potrebné podporné nástroje rozvoja v budúcom období rámcovo smerovať predovšetkým na podporu::

- inovatívnych, znalostných sektorov
- opatrení uľahčujúcich zmeny prostredníctvom zlepšovania regulácie trhu s výrobkami
- inovácií a investovania do vzdelávania a celoživotnej odbornej prípravy.